

May 2019

Exam.Code:1126
Sub. Code: 8361

1059

M.Ed. (General) Fourth Semester
Paper – V & VI (E09): Lifelong Learning – IV
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 70

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V), which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

x-x-x

UNIT – I

- I. Discuss the need and importance of life-long education in the contemporary world? (14)
- II. Discuss the evolution of the concept of adult and continuing education and its importance in the contemporary world? (14)

UNIT – II

- III. Describe the concept, objectives and strategies of Total Literacy Campaign? (14)
- IV. Explain the administration and management set-up of adult and continuing education programmes? (14)

UNIT – III

- V. Describe the meaning and concept of Androgogy? (14)
- VI. Discuss the principles of adult learning? (14)

UNIT – IV

- VII. Discuss the impact of open learning on formal education? (14)
- VIII. Discuss the importance of community education programs on Women Empowerment for community development? (14)

UNIT – V

- IX. Write short notes on the following:-
  - a) What is the scope of life-long education?
  - b) What is 'Sakshar Bharat'?
  - c) What is the psychology of adult learners?
  - d) What do you understand by web-based education? (4x3½)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 9 (ਭਾਗ-5) ਤੋਂ ਕਿ ਅਨਿਵਾਰੀ ਹੈ ਤਥਾ ਭਾਗ (1-4) ਤੋਂ ਸੌਂ
 ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਥਾ ਚਯਨ ਕਰਨੇ ਹੁਏ, ਸਮੀ ਤੋਂ ਸੌਂ ਕੁਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

- * * *

ਭਾਗ-1

1. ਸਮਕਾਲੀਨ ਵਿਧਵ ਤੋਂ ਭੀਸ਼ਨ ਪਰੰਪਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਯ
 ਕਾ ਚਰਚਨ ਕੀਤੀਏ।
2. ਪ੍ਰੀਤ ਏਵ ਸ਼ਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਅਭਵਾਗਾ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਡਾਲਿਆ ਕੀਤੀਏ
 ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਵਿਧਵ ਤੋਂ ਡੁਚਕਾ ਸਹਾਯ ਕਾਠਾਏ।

ਭਾਗ-2

3. ਪੂਰਨ ਸਾਖਰਤਾ ਅਭਿਮਾਨ ਦੀ ਅਭਵਾਗਾ, ਡਟੂਦੇਧੀ ਅਤੇ ਚਾਨੀਠਿਠੀ ਕਾ
 ਚਰਚਨ ਕੀਤੀਏ।
4. ਪ੍ਰੀਤ ਏਵ ਸ਼ਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਰੰਡਰਮੋ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਠਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਥਠਨ ਡਾਠੇ ਕੀ
 ਡਾਲਿਆ ਕੀਤੀਏ।

ਭਾਗ-3

5. ਨਰ ਵਿਭਾਨ ਕੇ ਅਠੇਂ ਅਤੇ ਅਭਵਾਗਾ ਕਾ ਚਰਚਨ ਕੀਤੀਏ।
6. ਪ੍ਰੀਤ ਅਭਿਮਾਨ ਕੇ ਸਿਢਾਨਠੇ ਕਾ ਚਰਚਨ ਕੀਤੀਏ।

ਭਾਗ-4

7. ਆੰਪਚਾਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪਰ ਆੰਪਨ ਅਭਿਮਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਠਠਠ ਕੀ ਡਾਲਿਆ ਕੀਤੀਏ।
8. ਸਮੁਦਾਯ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਲਿਏ ਸਹਿਲਾ ਸਥਾਵਿਠਕਰਾਨਾ ਪਰ ਸਮੁਦਾਯ ਸਿੱਖਿਆ
 ਕਾਰੰਡਰਮੋ ਕੇ ਸਹਾਯ ਕਾ ਚਰਚਨ ਕੀਤੀਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਸਿਖਲਿਠਿਠਿਨ ਪ੍ਰਠਠੇ ਕਾ ਸੁਢਿਠ ਡਿਠਠਠੀਠੀ ਲਿਖਿਏ—
 (ਕ) ਭੀਸ਼ਨ ਪਰੰਪਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾ ਖੇਤ੍ਰ ਕਠਾ ਹੈ?
 (ਛ) 'ਸਾਖਰ ਠਾਰਤ' ਕਠਾ ਹੈ?
 (ਜ) ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੱਖਿਆਵਿਠੀ ਕਾ ਸਮੋਵਿਭਾਨ ਕਠਾ ਹੈ?
 (ਠ) ਵੈਠੇ ਆਠਾਰਿਠਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸੌਂ ਆਠ ਕਠਾ ਸਮਝਠੇ ਠੇ?

- * * *

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-5) ਤੋਂ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4)
 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
 ਕਰੋ।

- * * *

ਭਾਗ-1

1. ਸਮਕਾਲੀਨ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਡੋਡ ਅਤੇ
 ਮਹਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਭਵਾਗਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
 ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮਹਤਵ ਦਸੋ।

ਭਾਗ-2

3. ਪੂਰਨ ਸਮਕਾਲੀਨ ਅਭਿਮਾਨ ਦੀ ਅਭਵਾਗਾ, ਉਦੇਠ ਅਤੇ ਚਣਲੀਠੀਠੀ
 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਠਠਾ ਦੇ ਪ੍ਰਠਾਠਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਠਠਨ ਢਾਠੇ
 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

5. ਨਰ ਵਿਠਿਆਠ ਦੇ ਅਠਠ ਅਤੇ ਅਭਵਾਗਾ ਦਾ ਢਰਣਨ ਕਰੋ।
6. ਪ੍ਰੀਤ ਅਭਿਮਾਨ ਸਿਠਾਠਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਉਪਠਾਰਠ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਉਪਨ ਅਭਿਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਠਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ
 ਕਰੋ।
8. ਸਮੁਦਾਯ ਵਿਕਾਸ ਕਰੋ, ਇਸਤਰੀ ਸਮਕਾਲੀਕਰਣ ਤੋਂ ਸਮੁਦਾਯ
 ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਠਠਾ ਦੇ ਮਹਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਠੇਠ ਢਿਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੀਠ ਡਿਠੋਡੀ ਲਿਖੋ—
 (ੳ) ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਖੇਤ੍ਰ।
 (ਅ) 'ਸਾਖਰ ਠਾਰਤ' ਕੀ ਠੇ?।
 (ੳ) ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੱਖਿਆਵਿਠੀ ਦਾ ਸਮੋਵਿਠਿਆਠ ਕੀ ਠੇ?।
 (ਜ) ਵੈਠੇ-ਅਠਾਰਠ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਠਾਠੀ ਕੀ ਸਮਝਠੇ ਠੇ?।

- * * *